

звернення- 01.02.2021)

3. Конвенція про надомну працю від 20.06.1996 №177 Міжнародна організація праці.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_327#Text (дата звернення – 01.02.2021)

4. Лукаш С.С. Особливості правового регулювання праці надомних працівників. Митна справа. 2013. № Спец. вип.. С. 178-182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_Spets.vip._34

5. Особливості дистанційної (надомної) роботи в умовах карантину. URL: [https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Особливості_дистанційної_\(надомної\)_роботи_в_умовах_карантину](https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Особливості_дистанційної_(надомної)_роботи_в_умовах_карантину) (дата звернення – 02.02.2021)

Світлана Рижкова,
старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ДМС УКРАЇНИ У ПРОТИДІІ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ІНОЗЕМЦІВ

Стратегія державної міграційної політики України на період до 2025 року закріплює основні перспективні напрямки в регулюванні суспільних відносин в сфері міграції та визначає основні принципи державної міграційної політики України, серед яких верховенство права, захист прав людини та основних свобод, запобігання і боротьба з усіма формами та проявами расизму, ксенофобії та пов'язаної з ними нетерпимості; неприпустимість будь-яких форм дискримінації, заохочення культурного розмаїття, тощо[1].

Одним із пріоритетних напрямків роботи Державно-міграційної служби (далі – ДМС) та один з цілей реалізації Стратегії державної міграційної політики (Ціль 6) є виявлення осіб, які можуть становити загрозу національній безпеці держави, та потенційних нелегальних мігрантів. Згідно з Положенням про ДМС України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360, ДМС є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [2].

Сутність протидії адміністративним правопорушенням іноземців в діяльності ДМС полягає у сукупності взаємопов'язаних цілеспрямованих дій ДМС України (її посадових з осіб), спрямованих на розробку і реалізацію за-

ходів, пов'язаних з попередженням, виявленням, обмеженням та усуненням явищ і процесів, детермінуючих адміністративні міграційні правопорушення іноземців в Україні. Стосовно адміністративних міграційних правопорушень, суб'єктами вчинення яких можуть бути виключно іноземці (особи без громадянства), в чинному КУпАП, дана категорія проступків представлена статтею 203 «Порушення іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через територію України». Відповідно, порушення іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні, тобто проживання без документів на право проживання в Україні, за недійсними документами або документами, термін дії яких закінчився, або працевлаштування без відповідного дозволу на це, якщо необхідність такого дозволу передбачено законодавством України, або недодержання встановленого порядку пересування і зміни місця проживання, або ухилення від виїзду з України після закінчення відповідного терміну перебування, неприбуття без поважних причин до визначеного місця навчання або працевлаштування після в'їзду в Україну у визначений строк, а так само порушення правил транзитного проїзду через територію України. Важливо, що чинність цієї статті не поширюється на випадки, коли іноземці чи особи без громадянства з наміром набути статусу біженця незаконно перетнули державний кордон України і перебувають на території України протягом часу, необхідного для звернення до відповідного органу міграційної служби із заявою про надання їм статусу біженця відповідно до Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [3].

Так, за статистичними показниками діяльності ДМС за ч. 1 ст. 203 КУпАП (Порушення іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні і транзитного проїзду через територію України за 1 півріччя 2020 р. до адміністративної відповідальності притягнуто 5475 осіб. На порушників міграційного законодавства накладено штрафів за постановами ДМС на 13940341 грн[4]. У порівнянні з 1 півріччям 2019 р. за ч. 1 ст. 203 КУпАП до адміністративної відповідальності притягнуто— 12454 осіб[5]. Аналіз статистичних даних свідчить про те, що серед інших груп адміністративних міграційних правопорушень, саме за ч.1 ст 203 КУПаП спостерігається найбільша кількість. На зменшення порушників міграційного законодавства щодо кількості складених адміністративних протоколів у 2020 році на нашу думку, вплинула поширення у світі захворюваності на коронавірусну хворобу-2019 (SARS-Cov-2).

З метою виявлення іноземців та осіб без громадянства, які нелегально перебувають на території України ДМС спільно з органами Національної поліції, Службою безпеки України з залученням інших відомств, на території України систематично реалізують оперативно - профілактичні заходи під умовною назвою «Мігрант». Під час таких операцій співробітники зазначених органів систематично здійснюють перевірки ринків, гуртожитків, розважальних закладів, закладів громадського харчування, залізничних станцій,

автовокзалів для виявлення порушників правил перебування в Україні. Слід зазначити, що навколо реалізації та проведення зазначеної операції «Мігрант», точаться певні дискусії, так експерт з питань міграції та міжнародного притулку Дарина Толкач, стверджує, що зазначена операція суперечить принципам, які були закріплені в Національній стратегії з прав людини [6]. Важливим в діяльності ДМС у протидії адміністративних правопорушень іноземцями є певні ризики бути обвинуваченими у проявах етнічного профайлінгу, під час перевірки документів, які підтверджують законні підстави перебування іноземців на території нашої держави. Під етнічним профілюванням (профайлінг, етнічновибірковий підхід) – визнається прийняття висновків, що ґрунтуються на етнічній належності, расі, національному походженні чи релігії, а не на об'єктивних даних або індивідуальній поведінці як основі для створення правоохоронних та/або слідчих рішень про те, хто був або може бути залучений до злочинної діяльності. Етнічний профайлінг належить до ситуацій, у яких етнічна належність, раса, національність або релігія є визначальним критерієм для прийняття рішень правоохоронними органами, навіть при цьому будучи не єдиною підставою для прийняття таких рішень [7]. Виходячи з зазначеної проблематики, суттєвий резонанс в суспільстві викликали події, які сталися у січні 2020 року, під час проведення спільного рейду співробітниками ДМС та органами Національної поліції біля Ісламського культурного центру «Альрайд» у м. Київ, з метою виявлення порушників міграційного законодавства у віруючих мусульман в соборний день, коли сотні вірних ішли на джума-намаз — обов'язкову п'ятничну молитву мусульман [8]. Зазначені дії правоохоронних органів були засуджені мусульманською громадою України, правозахисниками, громадськими діячами, політиками, на думку широкого загалу правоохоронці продемонстрували упереджене ксенофобське ставлення саме до мусульман. Такі дії представників держави, на думку громадськості підживлюють ісламофобію, сіють у суспільстві недовіру та вороже ставлення до представників релігійних меншин. Активістка правозахисної організації «Без кордонів» Катерина Бабич заявила, що такі «перевірки» є виявом расизму, ксенофобії та дискримінації — ця практика ганебна й неприпустима [9]. Уповноважена Верховної Ради з прав людини Людмила Денісова засуджує проведення будь-яких рейдів чи перевірок з боку правоохоронних органів та міграційної служби під час проведення богослужіння [10]. Відповідно до статті 1 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» держава гарантує право на свободу совісті громадянам України та здійснення цього права відповідно до Конституції України, Декларації про державний суверенітет України та норм міжнародного права, визнаних Україною, соціальної справедливості, рівності, захисту прав і законних інтересів громадян незалежно від ставлення до релігії. В той же час в МВС пояснили, що здійснювали перевірку торговельних об'єктів, в результаті якої виявили 15 порушників міграційного законодавства. В подальшому відносно 12 нерегульованих мігрантів були прий-

яті рішення про примусове повернення до країни походження, відносно 1 особи було прийнято рішення про скорочення терміну перебування на території України, ще двох іноземців було притягнуто до адміністративної відповідальності за працевлаштування без відповідного дозволу за ст. 203 КУпАП. За даними ДМС у своїй діяльності керується законодавством України, при цьому з повагою ставиться до представників релігійних і національних меншин. Також за офіційною версією МВС під час перевірки на територію мечеті, яка розташована поряд із місцем відпрацювання працівники Міграційної служби і поліцейські не заходили, права віросповідян не порушувались, проявів дискримінації на ґрунті раси, національності, релігії та громадянства працівниками допущено не було [11]. Проте незважаючи на офіційну версію МВС, Голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, висловив свою думку з приводу діяльності співробітників ДМС, та заявив: «віруючі мусульмани, зіткнулися з кричущим і масовим порушенням прав людини: по виходу з двору мечеті на них чекали співробітники ДМС та екіпіровані спецзасобами і зброєю співробітники поліції, що приїхали на 2 автобусах» [12]. Ми згодні з думкою фахівців про те, що протидія, яка засновується на превентивних засобах, не виключає застосування адміністративного примусу, притягнення нелегальних мігрантів до відповідальності. Однак саме при протидії звертається увага на актуальний останнім часом принцип забезпечення захисту прав людини – нелегального мігранта. Уряди мають пам'ятати про цей принцип у тих випадках, коли вони вживають заходів у боротьбі із нелегальним переправленням мігрантів, а також тоді, коли вони можуть у такий спосіб викликати упереджене ставлення до мігрантів. Термін «боротьба», слід застосовувати при розгляді проблеми транснаціональної організованої злочинності, що має прямий зв'язок із нелегальним переправленням мігрантів через кордон [13].

Отже на підставі вищезазначеного, з метою дотримання міжнародно-правових стандартів прав людини ДМС України у протидії адміністративним правопорушенням іноземців, на нашу думку важливим є визначення основних принципів діяльності ДМС України у вищезазначеному напрямку: а) законності; б) верховенства права; в) забезпечення прав і свобод людини; г) співробітництва держави з громадськими об'єднаннями та окремими громадянами; ґ) пріоритету переконання над примусом; д) координації діяльності між суб'єктами протидії адміністративним правопорушенням іноземців; е) відкритості та прозорості діяльності ДМС України; є) участі громадськості у заходах протидії та громадського контролю; ж) забезпечення відновлення порушених прав і законних інтересів; з) відшкодування збитків, шкоди, завданої адміністративним міграційним правопорушенням; і) персональної відповідальності за порушення прав і свобод людини; і) професіоналізму.

1. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. / Верховна Рада України.

2. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: постанова КМУ від 20.08.2014 р. № 360. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF#Text>.
3. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. Дата оновлення: 03.03.2016.
4. Показники діяльності ДМС за 1 півріччя 2020. URL : <https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2020.pdf>.
5. Показники діяльності ДМС за 1 півріччя 2019 р. URL : https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2019_6.pdf.
6. Полицейская операция “Мигрант” противоречит Нацстратегии по правам человека–эксперт URL: https://zmina.info/ru/news-ru/policejska_operacija_migrant_superechit_nacstrategiji_z_prav_ljudini_jekspertka/.
7. Словник з міграційного права / уклад.: д.ю.н., проф. Наливайко Л. Р., Полешко Е. П. Дніпро: ДДУВС, 2020. 192 с.
8. Під Київською мечеттю затримували мусульман – Чубаров URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/01/31/7239053/>.
9. Рефат Чубаров: ті, що прийшли до мечеті з облавою — то були рідні брати Російських ФСБшників URL: <https://islam.in.ua/ua/novyny-u-krayini/refat-chubarov-ti-shcho-pryyshly-do-mecheti-z-oblavoyu-buly-ridni-braty-rosiyskyh>.
10. Денісова засудила рейд Держміграційної служби біля мечеті в Києві: URL: <https://gordonua.com/ukr/news/society/-denisova-zasudila-rejd-derzhmigratsijnoi-sluzhbi-bilja-mecheti-v-kijevi-1485461.html>.
11. У Києві виявлено порушників міграційного законодавства. URL : https://mvs.gov.ua/ua/news/27833_U_Kivi_viyavleno_porushnikov_migracijnogo_zakonodavstva.htm.
12. Чубаров обурений діями міграційної служби біля мечеті у Києві. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2867130-cubarov-oburenij-diami-migracijnoi-sluzhbi-bilja-mecheti-u-kievi.html>.
13. Серова І. Теоретико-концептуальні проблеми міжнародно-правового визначення нелегальної міграції та механізмів протидії даному явищу / І. Серова // Юридичний журнал № 3 – 2006 URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2>.

Вікторія Сенько,
викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ПРОЯВУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ

Венеціанська комісія Ради Європи майже 30 років спрямовує свою роботу на захист європейських правових цінностей, які ґрунтуються на забезпеченні верховенства права, зміцнення конституційної демократії, повазі прав і основних свобод людини й громадянина. Десятки країн з інших конти-